

Til:

- Justis- og beredskapsdepartementet
Sivilavdelingen
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Oslo, 09. September 2014

Ref.: 1084/TBP/ph

Høringsuttalelse til Rapport fra arbeidsgruppe som har gjennomgått regelverk, organisering og behandling av barnebortføringssaker i Norge

Norsk Psykologforening ser at det er et stort behov for å presisere regelverket og håndtering av barnebortføringssaker. Det er spesielt gledelig at et mål for arbeidet har vært å styrke barnets stilling (barneperspektivet). Store deler av rapporten redegjør for juridiske problemstillinger knyttet til barnebortføringssaker, men det er ikke alltid like tydelig på hvilken måte konkretisering og presisering av juridiske problemstillinger vil styrke de berørte barnas stilling.

Når det er sagt, er det særlig tre av forslagene som etter Psykologforeningens syn vil øke sannsynligheten for at flere bortføringssaker finner raskere og bedre løsninger. Det gjelder forslagene som innebærer at det i større grad legges til rette for meklings også i disse sakene, opprettelse av en spesialistgruppe med meklere med kompetanse på internasjonal familiemekling, og at barn i bortføringssaker om mulig skal høres i forbindelse med domstolsbehandling av saken.

Psykologforeningen vil på generelt grunnlag understreke at det i alle saker der det er språkforskjeller i en barnebortføringskonflikt må være tilgang på kvalifiserte tolker med god trening i å jobbe i konfliktfylte familiesaker.

I tillegg har Psykologforeningen kommentarer til følgende punkter:

7.4.2.5. Dommersamtale/høring av barnet

I svært mange saker som behandles etter barneloven brukes primært sakkyndig for å høre barnet. Det skyldes bl.a. særskilt kompetanse til vurdering av barnets utviklingsstatus og forståelse, metoder for gjennomføring av samtaler med barn og ikke minst vurdering av barnets uttalelser. Av rapporten går det fram at det er en klar nedgang i antall barnesamtaler etter 2009 der sakkyndig brukes, med gjennomsnittlig bruk av sakkyndige i 33% av sakene. Dette er etter Psykologforeningens syn en betenkelig utvikling. Det foreslås at sakkyndig alltid skal bistå dommer i barnebortføringssaker der barn skal høres.

7.4.2.6. Oppnevning av sakkyndig

Barneloven forutsetter at så vel prosessen som resultatet i tvistesaker mellom foreldre om foreldreansvar, fast bosted og samvær skal ta utgangspunkt i hva som er best for barnet. Psykologforeningen er uenig i «alvorlig risiko for skade ved tilbakeføring», skal være et kriterium og mener at det her – som i andre sammenhenger – må være barnets beste som må være styrende.

Vi mener at det i alle barnebortføringsaker bør oppnevnes en sakkyndig med spesiell kompetanse, eventuelt en sakkyndig i hvert land, slik at saken er best mulig opplyst før den behandles av domstolen. Selv om det er ønskelig med raskest mulig behandling av disse sakene, bør tidspress ikke medføre at saken er for dårlig opplyst og konsekvensene for barnet av retur, eller ikke retur, er tilstrekkelig utredet.

7.3.4. Sentral jurisdiksjon

Uansett hvordan sentral myndighet og saksbehandling organiseres, er det viktig at også den barnepsykologiske kunnskapen styrkes, slik at både konsekvensene for det enkelte barnet av bortføring, eventuell returnering og av saksbehandlingsprosessen vurderes og tydeliggjøres. Det foreslås at det opprettes en stilling med spesielt ansvar for å ivareta barneperspektivet i disse sakene.

Vi mener at barnets stilling i disse sakene vil styrkes ved etablering av sentral jurisdiksjon i samsvar med Selvaag sine forslag.

Antall barnebortføringsaker i Norge er relativt begrenset, slik at kompetanse best vil akkumuleres i en sentral enhet for behandling av disse sakene. Det argumenteres med at sakene best kan håndteres lokalt da dette bl.a. sparer barn for lange reiser i forbindelse med for eksempel høring. For det første kan slike reiser tilrettelegges godt for barn, dessuten kan behandling av saken i praksis skje lokalt, selv med sentral jurisdiksjon. Hovedvekten i denne vurderingen bør legges på best mulig kompetanse fram for eventuelle praktiske hindringer.

Arbeidsgruppen drøfter eventuell sentral jurisdiksjon lagt til Oslo, nærmere bestemt Oslo byfogdembete som har ansvar for tvangsfullbyrdelser, vielser, notarielle bekreftelser, midlertidige sikringer, arv og skifte, samt konkurser. Det er uklart hva som er begrunnelsen for dette. Oslo tingrett har dommere med god kompetanse på behandling av barnelovsaker, deriblant mange saker der mulig barnebortføring til andre land er et tema.

Psykologforeningen mener at det bør være sentral jurisdiksjon med administrativ base knyttet til Oslo tingrett, og med en stilling som barnepsykolog med spesiell kompetanse på barnebortføring.

7.8. Barnevern

Arbeidsgruppen foreslår at alle saker der barn returneres til Norge skal meldes til den lokale barneverntjenesten for oppfølging. Det er ikke vanskelig å se at barn som har vært bortført kan tenkes å ha behov for særskilt oppfølging. Men dette vil ikke nødvendigvis ha sammenheng med omsorgssituasjonen i hjemmet som de returneres til, selv om konflikten i seg selv kan representere et omsorgsproblem for barnet. Barn i en slik situasjon vil ofte kunne profitere på terapeutisk intervensjon, og foreldrene på råd og veiledning. Det barne- og ungdomspsykiatriske hjelpeapparatet er nærliggende for å ivareta disse oppgavene og bør kobles inn når dette synes nødvendig. Et slikt terapeutisk tilbud vil være et viktig og nødvendig supplement til barnevernets mer helhetlige omsorgsvurdering. Det må imidlertid også satses på å styrke barnevernets kompetanse på dette området.

7.8.9.2.

Ved bortføring til Norge foreslås det å ansvarliggjøre barneverntjenesten for varsling til de lokale myndigheter der barnet kommer fra. Likeledes når barn bortføres. Som arbeidsgruppen selv nevner, er det i mange land ikke en tilsvarende tjeneste, og barneverntjenestens oppgaver er ukjente. Barneverntjenestene har verken kompetanse på innhenting av opplysninger/varsling av slike forhold eller kapasitet. En slik funksjon bør derfor ligge på sentral enhet, også fordi denne vil ha større tyngde ved slike henvendelser.

8. Mekling

En meklingsordning slik som skissert i barnelovens § 61. 1.ledd vil kunne tilpasses barnebortføringssakene. Psykologforeningen er enig i Selvaag sitt forslag dersom det er sentral jurisdiksjon. Dersom barnebortføringssaker skal behandles lokalt, mener vi at dette bør gjøres ved de større tingrettene regionalt, der det vil være mulig å bygge opp en viss kompetanse i internasjonal familiemekling. Alternativt at dommer og sakkyndig fra et sentralt utvalg oppnevnes til å behandle saken lokalt.

Avslutningsvis vil vi minne om at det er alltid bedre å forebygge en konflikt enn å forsøke å løse en allerede oppstått konflikt. Som ledd i en slik forebygging vil Psykologforeningen anbefale at det legges til rette for god informasjon til foreldrepar der ikke begge er norske, og at de anbefales å inngå en foreldrekontrakt, eventuelt en intensjonserklæring, som sier noe om hvordan det skal tas hensyn til barnet ved et eventuelt samlivsbrudd.

Vennlig hilsen
Norsk Psykologforening

Tor Levin Hofgaard
President

